EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2022.12.15.
COM(2022) 719 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

a hulladékra vonatkozó statisztikákról szóló 2150/2002/EK rendelet alapján összeállított statisztikákról és ezek minőségéről

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

a hulladékra vonatkozó statisztikákról szóló 2150/2002/EK rendelet alapján összeállított statisztikákról és ezek minőségéről

1. BEVEZETÉS

A hulladékra vonatkozó statisztikákról szóló, 2002. november 25-i 2150/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet[1] (a továbbiakban: a rendelet) meghatározza a hulladékokra vonatkozó statisztikák készítésének Európai Unión belüli keretét. A rendelet 8. cikkének (1) bekezdése arra kötelezi a Bizottságot, hogy háromévente jelentést nyújtson be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a rendelet végrehajtásáról (az első jelentés kivételével, amelyet a rendelet hatálybalépésétől számított öt éven belül kellett benyújtani). A korábbi jelentéseket 2008-ban[2], 2011-ben[3], 2014-ben[4], 2016-ban[5] és 2020-ban[6] tették közzé.

Ez a jelentés a 2018-ban termelt és kezelt hulladékra vonatkozó adatok minőségével foglalkozik a 2020-ban végzett adatgyűjtés alapján. E jelentés elkészítésének időpontjában még nem álltak rendelkezésre a 2022. évi adatgyűjtés eredményei. A rendelet szerint minden második, páros évben kell adatokat gyűjteni az alábbiakról:

- hulladékképződés;
- hulladékkezelés; valamint
- hulladékkezelő létesítmények NUTS 2. szintű bontásban.

2. A HULLADÉKRA VONATKOZÓ STATISZTIKÁKRÓL SZÓLÓ RENDELET

A rendelet meghatározza a tagállamok által benyújtandó statisztikai adatok körét és az ezen adatok tekintetében elvárt minőséget. A fogalommeghatározásokat a hulladékokról szóló 2008/98/EK irányelv (a továbbiakban: a hulladékokról szóló keretirányelv)[7] határozza meg. A tagállamok dönthetnek a hulladékokra vonatkozó statisztikák készítéséhez használt konkrét módszerről. Következésképpen meglévő adatgyűjtési rendszereket is használhatnak, ezzel minimalizálva a rendeletben foglaltak teljesítésével járó adminisztratív terhet. A rendelet elsődleges statisztikákról, tehát közvetlenül vagy közigazgatási forrásokból gyűjtött, nem pedig más statisztikákból származó adatokról rendelkezik.

---

1 HL L 332., 2002.12.9., 1. o.
2 COM(2008) 355 végleges, 2008. június 13.
3 COM(2011) 131 végleges, 2011. március 17.
4 COM(2014) 79 final, 2014. február 14.
5 COM(2016) 701 final, 2016. november 3.
6 COM(2020) 54 final, 2020. február 14.
7 HL L 312., 2008.11.22., 3. o.

A rendelet (I. melléklet, 7. szakasz) előírja, hogy a tagállamok az adatokkal együtt minőségjelentést nyújtsanak be. Ezekben a jelentésekben a tagállamoknak az Európai Statisztikai Rendszerben[8] általánosan használt, valamint a hulladékra vonatkozó statisztikák minőségéről szóló 1445/2005/EK bizottsági rendeletben[9] foglalt minőségi elemeket kell alkalmazniuk.

Elfogadása óta a rendeletet többször módosult. 2010 szeptemberében a 849/2010/EU rendelet[10] technikai szempontból tette naprakésszé, elsősorban a hulladékáramok osztályozását (EHK-Stat) érintő módosítás bevezetésével, valamint két hasznosítási művelet, az „újrafeldolgozás" és a „feltöltés" elkülönítésével.

2018-ban az (EU) 2018/851 európai parlamenti és tanácsi irányelv módosította a hulladékokról szóló keretirányelvet azzal, hogy 2020. július 5-ét jelölte meg határidőként a keretirányelv tartalmának a nemzeti jogba való átültetéséhez. Ez a módosítás nem érinti az e jelentés tárgyát képező, hulladékokra vonatkozó statisztikákhoz kapcsolódó adatgyűjtést.

Szakpolitikai témakörök, például a körforgásos gazdaság esetében a statisztikák a rendelet szerint gyűjtött adatokon alapulnak. 2020 márciusában a Bizottság elfogadta a körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési tervet[11], amely az EU által a körforgásos gazdaság felé tett előrelépés nyomon követésére szolgáló mérőszámokat is tartalmaz. A Bizottság e célból tíz mutatót tartalmazó nyomonkövetési keretet dolgozott ki, amely könnyen hozzáférhetővé teszi a vonatkozó adatokat a politikai döntéshozók és a nyilvánosság számára. Ezt a nyomonkövetési keretet[12] a Bizottság (Eurostat) teszi közzé és gondozza. A keretben foglalt mutatók – *hulladékképződés, élelmiszer-hulladék, újrafeldolgozási arány, meghatározott hulladékáramok* és *körforgásos anyagfelhasználási arány* – részben vagy teljes mértékben a rendelet szerint gyűjtött adatokon alapulnak.

A rendelet alapján gyűjtött adatokat az EU által a fenntartható fejlődési célok felé tett előrelépés nyomon követésére is felhasználják. A Bizottság (Eurostat) évente jelentést ad ki online információs csomag[13] kíséretében. E jelentéshez a 12. fenntartható fejlődési cél szerinti, *körforgásos anyagfelhasználási arány* és a *jelentős ásványi hulladékok nélküli hulladék* mutatót használja.

3. IDŐSZERŰSÉG ÉS IDŐBELI PONTOSSÁG

Adatfogadás

8 Az Eurostat minőségjelentés készítéséről szóló weboldala: https://ec.europa.eu/eurostat/web/quality/overview
9 HL L 229., 2005.9.6., 6. o.
10 HL L 253., 2010.9.28., 2. o.
11 https://ec.europa.eu/environment/circular-economy/index_en.htm
12 https://ec.europa.eu/eurostat/web/circular-economy/indicators
13 https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi

Az adat- és minőségjelentéseket kétévente, a referenciaév végét követő 18 hónapon belül kell benyújtani a Bizottságnak (Eurostat)[14].

A 2018. referenciaévi adatgyűjtésre vonatkozó adatszolgáltatási határidő betartásában az előző évekhez képest nem történt változás. A megadott határidőre mindösszesen 22 tagállam és egy EFTA-tagország nyújtott be teljes adatkészleteket és minőségjelentéseket. Három tagállam az adatok egy részét kevesebb mint egy hónappal a határidő után közölte. Két tagállam és két EFTA-tagország az adatait és a minőségjelentését is több mint egy hónappal a határidőt követően nyújtotta be. Egy tagállam a határidő után több mint hat hónappal szolgáltatott adatkészleteket.

Hat nyugat-balkáni ország önkéntes alapon közölt adatokat. Közülük ketten időben benyújtották a teljes adatkészleteket és minőségjelentéseket, egy pedig a hulladékképződésre és a hulladékkezelésre vonatkozó adatokat közölte a megadott határidőig. A másik három ország csak a hulladékképződésre vonatkozó adatokat közölt több mint két hónappal a határidő után.

A Bizottság (Eurostat) lépéseket tesz annak érdekében, hogy a tagállamok körében a statisztikai folyamataik felülvizsgálatát, illetve jó minőségű adatok határidőre történő benyújtását szorgalmazza. Az érintett tagállamoktól magyarázatot kért a késedelmes adatszolgáltatásra. A 2020. év esetében (a 2018. évi referenciaadatokhoz viszonyítva) főként annak tudható be a kivételesen előfordult késedelmes adatszolgáltatás, hogy a Covid19-világjárvány komoly zavarokat okozott a statisztikai tevékenységekben.

Közzététel

A Bizottság (Eurostat) validálta a tagállamok által a hulladékképződésre és a hulladékkezelésre vonatkozóan közölt adatokat, és 2020. szeptember 14-én közzétette a 2018. referenciaévre vonatkozó eredményeket az Eurostat online adatbázisában[15]. A hulladékkezelő létesítményekre vonatkozó, régiók szerinti bontásban összeállított adatokat két nappal később, 2020. szeptember 16-án tette közzé. Az adatkészleteket a „Statistics Explained” weboldalon közzétett cikkek és más terjesztett anyagok kísérték.

4. TELJESSÉG

A kérdőívekben nem közölt értékek száma a hulladékképződésre vonatkozó adatok tekintetében a válaszadást ily módon részlegesen megtagadó tagállamok és EFTA-országok számával együtt jelentős mértékben csökkent a 2010. és 2018. referenciaév között. A 2010. referenciaévben nyolc ország jelentett hiányzó értékeket, míg a 2018. referenciaévben csupán

14 A 2150/2002/EK rendelet I. és II. melléklete 7. szakaszának (2) bekezdése.

15 https://ec.europa.eu/eurostat/data/database

egy ilyen ország volt. A hiányzó értékek teljes száma a 2010. referenciaévi 1 668-ról mindössze egyre csökkent a 2018. referenciaévben.

Hasonló javulás tapasztalható a hulladékkezelésre vonatkozó adatok terén. A 2018. referenciaévben csak hat hulladékkezelési érték hiányzott, míg a 2010. referenciaévben még 263 hiányzó érték volt.

Egyes országok bizalmas adatokat közölnek, amelyeket a Bizottság (Eurostat) nem tehet közzé. Ez további, másodlagos bizalmas adatkezelést tesz szükségessé, tehát további adatok sem tehetők közzé, hogy egyetlen felhasználó se tudja levezetni vagy kikövetkeztetni a bizalmas nemzeti adatokat. A másodlagos titoktartás miatt közzé nem tehető adatok megosztásának visszaszorítása érdekében a Bizottság (Eurostat) több – például az állati és növényi eredetű hulladékra vonatkozó – statisztikai aggregátum közzétételét beszüntette.

5. AZ ADATOK BIZOTTSÁG (EUROSTAT) ÁLTALI VALIDÁLÁSA

A Bizottság (Eurostat) folyamatosan javítja és finomítja az adatminőség-ellenőrzési rendszert, és naprakésszé teszi a tagállamoknak szóló módszertani útmutatókat. Ez utóbbiak az Eurostat honlapján érhetők el.

A rendelet alapján végzett első, 2004. évi adatgyűjtés óta a Bizottság (Eurostat) hatékony, kétlépcsős minőség-ellenőrzési rendszert hozott létre a tagállamoktól kapott adatok ellenőrzésére.

Az első lépésben a Bizottság (Eurostat) két hónap alatt elvégzi a benyújtott adatok és minőségjelentések gyors értékelését. Ebben a szakaszban az adatok validálása elsősorban az új adatok belső koherenciájára és az adott időszakban történt fejleményekre összpontosul. Az elemzés nagymértékben összesített szinten zajlik, célja pedig a sorozatokban bekövetkezett jelentősebb törések feltárása, valamint az adatok közzétételre való alkalmasságának megerősítése. Ezt követően a Bizottság (Eurostat) egyedi értékelő jelentést küld a tagállamoknak. Ezekben az értékelő jelentésekben szükség esetén magyarázatot, illetve az adatok felülvizsgálatát kérheti. A Bizottság (Eurostat) közzéteszi a validált adatokat.

A második lépés a mélyreható validálás. Ez magában foglalja az adatok részletesebb szinten történő elemzését (pl. gazdasági ágazatok és hulladékkategóriák szerinti bontásban), és a minták és fejlemények országok közötti összehasonlítását. Ennek a mélyreható validálásnak a célja nem csupán a következetlenségek észlelése, hanem hosszú távon az adatok minőségének javítása is. A validálási ellenőrzés az alábbiakra terjed ki:

- a hulladékképződés országon belüli összehasonlítása az előző évek értékeivel a különböző gazdasági tevékenységek esetében;
- a különböző gazdasági tevékenységekre vonatkozó adatok országok közötti összehasonlítása;

- az egyes hulladékkategóriákban keletkező és kezelt hulladékmennyiségek országon belüli összehasonlítása;
- egyéb jelentéstételi kötelezettségek, például más, hulladékkal kapcsolatos jogszabályok szerinti megfelelés figyelemmel kíséréséből származó, hulladékokkal kapcsolatos adatokkal történő keresztellenőrzés.

Az eredményeket a következőkkel összevetve ellenőrzik: i. az országok minőségre vonatkozó jelentései; ii. az első értékelési lépésben adott visszajelzés; valamint iii. más rendelkezésre álló dokumentumok (például az előző évek jelentéseinek dokumentációja). Ezt követően az eredményeket megvitatják az adatszolgáltató tagállammal.

6. LEFEDETTSÉG

Az adatok lefedettsége

A tagállamoknak hulladékképződésre vonatkozó statisztikákat kell összeállítaniuk minden gazdasági ágazatra és a háztartásokra vonatkozóan. Ezeknek a statisztikáknak tartalmazniuk kell a hasznosítási és ártalmatlanítási műveletekből származó – úgynevezett másodlagos – hulladékokat is. Ki kell terjedniük a (tíznél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató) kisvállalkozásoknál képződő hulladékra is, noha a rendelet 3. cikkének (2) bekezdése alapján az ilyen kisvállalkozásokat lehetőség szerint mentesíteni kell a felmérésekben való részvétel alól, kivéve, ha jelentős mennyiségű hulladék keletkezik náluk. Amennyiben a felmérés nem terjed ki a kisvállalkozásokra, az adatokat közigazgatási forrásokból kell beszerezni vagy becslések alapján kell szolgáltatni.

A hulladékkeletkezésre és a hulladékkezelő létesítményekre vonatkozó statisztikákat az összes hulladékkezelő létesítmény üzemeltetőjére vonatkozóan kell összeállítani. Egyes nagyvállalatok saját hulladékkezelő létesítményt üzemeltetnek, és szintén kötelesek adatokat szolgáltatni.

A 2018. referenciaévi statisztikák validálásának két fontos megállapítása a következő:

- A tagállamok egy része még nem tud adatokat szolgáltatni a „feltöltés”[16] hulladékkezelési kategóriában, és „hiányzó” értéket közöl. Némelyek a „feltöltés” kategóriában jelentenek a hulladéklerakásról, így azt a látszatot keltik, hogy kevesebb a hulladéklerakás és több a hasznosítás. Erre a problémára a validálás során derült fény. A Bizottság (Eurostat) sürgette az érintett tagállamokat, hogy teljes mértékben helytálló adatkészletek jelentése érdekében javítsanak ezen a helyzeten.

[16] A 2008/98/EK irányelv 3. cikkének 17a. pontja szerint a feltöltés „olyan hasznosítási művelet, amely során nem veszélyes hulladékot használnak talajkiemeléssel érintett területek helyreállítására, mérnöki tájrendezési célokra”.

- Az „egészségügyi és biológiai hulladékok” hulladékkategória esetében a veszélyes és a nem veszélyes hulladék megkülönböztetése a nemzeti jogszabályoktól függ. Az emberi maradványokat vagy a gyógyszereket például eltérően kezelik, és e különbségek nem mérhetők fel pontosan, emiatt pedig gondot okoz a tagállamok közötti összehasonlíthatóság ennél a hulladékkategóriánál.

Gazdasági ágazat szerinti bontás

A validálás eredményei alapján kellően pontosnak tekinthető a hulladékot termelő gazdasági ágazat megállapítása. Ritkán fordul, hogy az ágazathoz rendelés valószínűtlen. Az ilyen eseteket általában a validálás során kiszűrik, így megmagyarázhatók vagy korrigálhatók. Kivételt képez a járművek kiselejtezése miatti hulladékképződés. A háztartások és a kisvállalkozások gyakran nem maguk vonják ki kiselejtezett járművüket a forgalomból, hanem szerviz vagy gépkocsi-kereskedés végzi el helyettük a forgalomból történő kivonást, így ezek a járművek a tulajdonosétól eltérő gazdasági tevékenységi kategóriába (NACE Rev. 2. szerinti szakágazatba) kerülnek. E probléma tekintetében nagyon lassú javulás tapasztalható, mivel a tagállamok többsége közigazgatási adatokra támaszkodik a kiselejtezett járművek esetében.

Hulladékkategóriák

A rendelet meghatározza Bizottság (Eurostat) számára jelentendő hulladékkategóriákat. A kategóriák az Európai Hulladékkatalógus[17] (EHK-Stat) osztályozását követik. A rendelet nem határoz meg olyan konkrét osztályozást, amelyet a nemzeti szintű adatgyűjtés során alkalmazni kellene.

A legtöbb tagállam az európai hulladékjegyzék[18] alapján gyűjt adatokat. Ez a jegyzék 839 hulladéktípust állapít meg. A 849/2010/EU bizottsági rendelet[19] megfelelési táblázatot tartalmaz az európai hulladékjegyzék kódjai és az EHK-Stat osztályai közötti megfeleltetéshez. E két osztályozás széles körű alkalmazása nagy fokú összehasonlíthatóságot tesz lehetővé – legalábbis a rendeletben meghatározott összesített formában. A Bizottság (Eurostat) úgy véli, hogy az osztályozási hibáknak az adatok pontosságára gyakorolt hatása összességében véve csekély. Ha az osztályozási hibák jelentős hatást eredményeznének, az első gyors validálás során észlelnék és haladéktalanul korrigálnál őket. 2014-ben egy ilyen hiba fordult elő. 2016-ban és 2018-ban egyetlen ilyen hiba sem volt megfigyelhető.

Az Európai Unióban a hulladékképződés meghaladja a hulladékkezelést

[17] A Bizottság 849/2010/EU rendelete által előírt jelenlegi, EHK-Stat Rev. 4. változat 51 kategóriát nevez meg.

[18] A legutóbb a 2014/955/EU bizottsági határozattal módosított 2000/532/EK bizottsági határozat szerint. Az Európai Hulladékkatalógus (EHK-Stat) osztályozása kizárólag a hulladékok anyaga alapján történik. Az európai hulladékjegyzék jóval részletesebb bontású, mint az EHK-Stat, és az anyagokon, az anyagok felhasználásán, valamint a hulladékok eredetén alapul.

[19] HL L 253., 2010.9.28., 2. o.

A képződött és a kezelt hulladék összmennyiségét tekintve jelentős különbségek mutathatók ki a tagállamok között.

Az EU-ban keletkezett és kezelt hulladék mennyisége közötti különbség 2008 óta körülbelül 200 millió tonnát tesz ki. Ez az összes képződött hulladék megközelítőleg 10 %-ának felel meg. A különbség 2008 óta állandó: az EU-ban több hulladék keletkezik, mint amennyit kezelnek. A hulladékkategóriákat tekintve a különbség a hulladékkezelésből származó iszap és folyékony hulladékok esetében a legmagasabb (hozzávetőleg 70 %), és a kitermelt föld esetén a legalacsonyabb (közel 0 %).

A különbség több okra vezethető vissza:

- Nem minden hulladék kezelése történik ugyanabban az országban, ahol a hulladék keletkezett. A rendelet alapján nem gyűjtenek hulladékbehozatali és -kiviteli adatokat, így a behozatalból és kivitelből eredő különbségek nem számszerűsíthetők a rendelet szerinti adatok alapján. A külkereskedelmi adatokon alapuló becslések szerint ez a hatás nagyjából a különbség egyötödéért tehető felelőssé az Unió egészében. Egyes országok esetében ez a hatás még ennél is jelentősebb lehet.
- A hulladék víztartalma szintén szerepet játszik. Az iszap kivételével minden hulladékkategóriát normál nedves súlyban számítva szerepeltetnek a jelentésekben. Az előkezelési folyamat során, például az ártalmatlanítás előzetes kezelési műveletei alatt (folyékony hulladék, például csurgalékvíz vagy olajos emulzió kezelése) a víztömeg elveszik, és a hulladék lényegesen kisebb tömeggel kerül végső hulladékkezelésre.
- A rendelet II. mellékletének hatóköréből kimaradtak egyes műveletek, például a hulladék-együttégető művek, amelyek tüzelőanyagaként csak bizonyos biomasszahulladékok használhatók.
- A hulladék keletkezése és kezelése nem mindig esik ugyanarra az évre. A t évben keletkező hulladék a t+1 évben is kezelhetik. Decemberben/januárban elfordulnak naptári hatások, egyes hulladékokat pedig ideiglenesen eltárolnak.
- A hulladékkezelés új hulladéktípusokat hozhat létre, és így növelheti a keletkezett hulladék mennyiségét, például a hulladékégetésből származó hamu szintén hulladék lehet. Az ilyen hatások számszerű értékelése érdekében a Bizottság (Eurostat) becslést végez a „másodlagos hulladék” mutatóra vonatkozóan, amely összesíti a hulladékkezelés által létrehozott hulladékok mennyiségét.
- A kiselejtezett járművek vagy berendezések jelentése csak a hulladékképződésre vonatkozó statisztikák részeként szerepel. A járművek különböző anyagokból, például fémből és műanyagból állnak. Ezeknek az anyagoknak a jelentése végül a hulladékkezelési statisztikákban szerepel. A hulladékkezelés mérése a kezelési lánc végén történik, azaz a kiselejtezést és válogatást követően. Így a járműveket és hasonló berendezéseket csak kivételes esetekben jelentik a hulladékkezelési statisztikákban.

Következésképpen a hulladékképződés és a hulladékkezelés közötti különbség nem annak az eredménye, hogy eltérő minőségűek az erre a két kategóriára vonatkozó statisztikák. Inkább a két kategória céljában – és az azokhoz használt fogalmakban – meglévő eltéréseket tükrözi. Azonban a hulladékosztálytól függően a különbségnek bizonyos határokon belül kell maradnia. E határok túllépése esetén Bizottság (Eurostat) magyarázatot két az érintett tagállamtól.

A 2022. évi adatgyűjtés óta az Eurostat a tagállamok számára önkéntes kategóriákkal bővítette a kérdőívet azzal a céllal, hogy a hulladékképződésre és -kezelésre vonatkozó adatokat összeegyeztesse egyebek mellett a hulladékbehozatalra és -kivitelre, valamint a hulladékokhoz kapcsolódó vízveszteségre vonatkozó adatokkal. Az Eurostat napra készé kívánja tenni iránymutatását, hogy a tagállamokat ezeknek az adatoknak a közlésére kérje. A kiegészítő kategóriáknak köszönhetően javul majd a becslések minősége, és lényeges információk állnak rendelkezésre a körforgásos gazdasággal összefüggésben.

7. ÖSSZEHASONLÍTHATÓSÁG

Időbeli összehasonlíthatóság

A tagállamok által benyújtott minőségjelentések hasznos eszközök a módszertani változások, valamint az e változások által az adatok összehasonlíthatóságára gyakorolt hatás nyomon követésében. A minőségjelentések azt mutatják, hogy szinte az összes tagállam esetében jelentős mértékben javult a hulladékra vonatkozó nemzeti statisztikák megközelítése 2004 óta. A legtöbb tagállam folyamatosan javítja: i. az adatok minőségét az adatgyűjtések révén (pl. a hiányosságok megszüntetése és a lefedettség kiterjesztése); és ii. módszereinek hatékonyságát.

Az adatgyűjtés fejlesztése az évek során töréseket eredményezett az idősorokban. A tagállamok felülvizsgálják az előző évekre vonatkozó adatkészleteket e törések enyhítése érdekében, és a felhasználók tájékoztatást kaptak erről a felülvizsgálatról. A Bizottság (Eurostat) megjelöli az idősorok folytonosságában jelentkező hiányt a közzétett adatkészletekben.

Országok közötti összehasonlíthatóság

A közös fogalommeghatározásoknak és osztályozásoknak köszönhetően az adatok országok közötti összehasonlíthatósága a legtöbb ágazat és hulladéktípus tekintetében jó. Azonban a 6. szakaszban leírtak szerint továbbra is fennáll néhány probléma az „egészségügyi és biológiai hulladékok” hulladékkategóriába tartozó veszélyes hulladékokra vonatkozó adatok országok közötti összehasonlítását illetően, mivel a „veszélyességet” a nemzeti jogszabályok határozzák meg. A tömeget tekintve a legnagyobb hulladékkategóriát az ásványi hulladékok alkotják, amelyek az összes hulladék kétharmadát teszik ki. Ez megnehezíti a képződött hulladék összmennyiségének országok közötti összehasonlítását. Az összehasonlíthatóság

javítása érdekében az Eurostat a „jelentős ásványi hulladékok nélküli hulladék” mutatóra vonatkozó adatokat tesz közzé.

8. JAVÍTÓ CÉLÚ INTÉZKEDÉSEK

2022-ben felülvizsgálták a hulladékra vonatkozó statisztikákról szóló kézikönyvet, amelynek előző változata 2013-ban készült[20]. A 2022. évi változatot[21] a 2022. nyári adatgyűjtéshez bocsátották a tagállamok rendelkezésére. 2023-ban naprakésszé teszik a kézikönyvet arra vonatkozóan, hogyan kell összeegyeztetni a hulladékkezelést és a hulladékképződést. Ennek befejezése után a felülvizsgált kézikönyvet közzéteszik. A felülvizsgálat keretében 2022. márciusig végrehajtott legfontosabb módosítások az alábbiakat érintik:

- A hulladékáramok valószínű és valószínűtlen kezelési műveletei. A validálás néha valószínűtlen kezelési műveleteket, például a kiselejtezett járművek feltöltését vagy fémek elégetését tárja fel; ezt korrigálni kell. A felülvizsgálatnak köszönhetően felgyorsul az adatok validálása és közzététele, mivel csökken a szükséges korrekciók száma.
- Kiselejtezett járművek gazdasági tevékenységekhez és háztartásokhoz rendelése.
- A száraz- és a nedvesanyag kiszámítása.
- Üveg, vas, acél, alumíniumhulladék és rézhulladék esetében külön kritériumokat fogadtak el a hulladékstátusz megszűnésére vonatkozóan; ezeket be kellett építeni a kézikönyvbe.
- A feltöltés, a hulladéklerakás és a végleges elhelyezés pontosabb elkülönítése.
- Bekerültek a legutóbbi változat (2010) óta történt jogszabályi változások.

A módosítások többségét a tagállamok már végrehajtották. Iránymutató dokumentumként készültek, majd az Eurostat hulladékra vonatkozó statisztikákkal foglalkozó szakértői csoportja vitatta meg őket. Ezeket az iránymutató dokumentumokat beépítették a felülvizsgált kézikönyvbe, így az összes módszer egyetlen dokumentumban vált elérhetővé.

9. KÖLTSÉG ÉS TERHEK

A tagállamok minőségjelentéseikben megerősítik elkötelezettségüket amellett, hogy a lehető legnagyobb mértékben korlátozzák a vállalkozásokra nehezedő adatszolgáltatási terhet. Ez tükröződik abban, hogy egyre több az olyan ország, amely információkat gyűjt az adatszolgáltatási teherről. Ezeket az információkat kérdőíveken keresztül gyűjtik a válaszadóktól, vagy egyedi tanulmányok segítségével állapítják meg. A tagállamok közel fele

[20] https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-RA-13-015

[21] https://circabc.europa.eu/ui/group/b01d2930-990e-44fb-9121-a9a6b00a1283/library/7fbe72b2-edfe-471a-bdd1-303bf1b2eb7f/details

használ közigazgatási adatokat a hulladékra vonatkozó statisztikák fő forrásaként, elkerülve ezáltal az adatközlők további kérdőívekkel történő terhelését. Más országok a közigazgatási adatokat egyéb adatforrások mellett használják fel. A kisvállalkozások különböző módokon mentesülnek a felmérések alól[22].

Egyre több tagállam vezet be elektronikus adatszolgáltatási rendszereket, vagy tervezi ezek bevezetését. Ezekben a rendszerekben a hulladékról szóló jogszabályokban előírt adatokat automatikusan továbbítják a hulladékkezelő létesítményektől a nemzeti statisztikai hivatalokhoz.

10. EREDMÉNYEK ÉS KILÁTÁSOK

Az adatszolgáltatás teljessége tekintetében a tagállamok folyamatosan javulást értek el az évek során. A hulladékra vonatkozó statisztikák országok közötti összehasonlíthatósága magas szintre ért a legtöbb hulladékkategória és ágazat esetében. A tagállamok és az EFTA-országok esetében sikerült elérni az adatok teljes lefedettségét. Összességében véve az adatok minden tagállam és EFTA-ország esetében jó minőségűek. Két nyugat-balkáni ország megfelelő minőségben szolgáltat adatokat, a többiek pedig folyamatosan zárkóznak fel.

A körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési terv keretében felülvizsgált, hulladékokra vonatkozó jogszabályok[23] pontosabb előírásokat tartalmaznak a hulladékkezelési műveletek mérésére vonatkozóan, emellett pontosították a fogalommeghatározásokat is. A hulladékokról szóló keretirányelv 2018. évi módosítása várhatóan korlátozott hatást fejt ki a hulladékra vonatkozó statisztikákhoz kapcsolódóan jelenleg folyamatban lévő, a 2020. referenciaévre vonatkozó adatgyűjtésre:

- A végső hulladékkezelésre vonatkozó számítási pont meghatározását pontosították. Az adatminőségben tapasztalható javulás azonban várhatóan csekély lesz, mivel a tagállamok többsége már bevezette ezt a fogalmat.

- 2018-ra vonatkozóan hét ország jelentett veszélyes hulladékok feltöltéséről. 2020. júliustól kezdve veszélyes hulladék nem használható fel feltöltési műveletekhez. Mivel a

[22] A kisvállalkozások felmérések alóli mentességét különböző módokon kezelik. Néhány országban mintavételezéssel mérik fel a kisvállalkozásokat, az eredményeket pedig extrapolálják. A legtöbb ország azonban teljes mértékben mentesíti a kisvállalkozásokat a rendelet 3. cikkének (2) bekezdése szerint, amely lehetővé teszi a tíznél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató kisvállalkozások mentesítését a felmérésekben való részvétel alól, kivéve, ha jelentős mennyiségű hulladék keletkezik náluk. Ezek az adatok faktoralapú becslési modellek segítségével is extrapolálhatók. Az országok különféle mentesítési küszöbértékeket határoztak meg, általában az alkalmazottak száma vagy az évenként termelt hulladék alapján. Vannak országok, amelyek két kritériumot együttesen alkalmaznak, hogy így gondoskodjanak arról, hogy a kisvállalkozások is szerepeljenek az adatgyűjtésben abban az esetben, ha meghaladják a meghatározott hulladékképződési küszöböt.

[23] https://ec.europa.eu/environment/waste/target_review.htm

változás nem az év elejétől alkalmazandó, a 2020. adatszolgáltatási év esetében nem számszerűsíthető a fogalommeghatározás megváltozásának tömegben kifejezett hatása.

A Bizottság (Eurostat) naprakésszé tette a hulladékra vonatkozó statisztikákról szóló kézikönyvet, hogy megjelenítse benne ezeket a pontosított szabályokat, és több hulladékáramra vonatkozó iránymutatást is beépítsen. Ezeket az iránymutatásokat a tagállamok már végrehajtották, tehát a kézikönyv naprakésszé tételének célja a szabályok egy helyen való összegyűjtése. A Bizottság továbbra is a tagállamokkal közösen dolgozik egyéb intézkedések, például szemináriumok és a bevált módszerek megosztása révén.

A Bizottság (Eurostat) együttműködik több tagállammal a hulladékképződés és a végső hulladékkezelés közötti hulladékáramok feltérképezése érdekében, azzal a céllal, hogy láthatóvá tegye az előkezelési műveleteket a 6. szakaszban leírtaknak megfelelően.

Immár nyolc referenciaévre, vagyis a 2004 és 2018 közötti időszak minden második évére visszamenőleg rendelkezésre állnak hulladékképződésre és -kezelésre vonatkozó adatok. Ahogy az idősor egyre hosszabb lesz, úgy válnak az adatok hasznosabbá, ezáltal pedig például a körforgásos gazdasággal kapcsolatos mutatók vagy éghajlati vonatkozású elemzések alapjául szolgálhatnak.